

E. V.
TARTU ÜLISKOOLI
KIRJASTUSEKSIKONN
5. jaan. 43
N 347

Aktsiaselts

Diplomitöö

Arvestan
diplomitööna.
2. II. 1943. M. K. K.

Ool Ulmas

Matr. nr. 14966.

A. B.
7985

Tõepoold kirjelduskoos
8. veabr. 1943.

Kasutatud kirjandus:

1. A. Piip, "Kaubandusõigus ja -protsess."
Tartu, 1939. a.
2. prof. G. F. Šeršenevitš, "Kurs toigovogo
prava". I köide. Riia, 1924. a.
3. Prof. A. F. Fedorov, "Torgovoe pravo."
Odessa, 1911. a.
4. A. E. Norms, "Istotšiviki toigovaro
prava", Moskva, 1914. a.
5. Riigi Toetajad 1920 $\frac{55}{56}$, 191; 1926,
37, 73; 1927, 36, 25; 1927, 54, 58; 1932,
31, 273; 1935, 24, 213; 1937, 90, 739;
1920, $\frac{55}{56}$, 149.
6. Kriminaalseadustik, K. Saarman ja
K. Matto, Tallinn 1937. a.;
Kriminaalseadustik RT 1929, 56, 396.

Kava:

1. Sissejuhatus
2. Aktsia
3. Aktsiaseltsi tekkimine
4. Aktsiaseltsi organid ja vahing
5. Aruandmine
6. Aktsionäride õigused ja kohused
7. Üksirektsionused.

1. Sissejuhatus

Hittsiasele on tänapäeva teenteim ja
 levivaimine kaubandusliku ühingu tüüp.
 Põhjusti selleks on palju. Moodne majandus-
 eelu nõuab suuri kapitalinõudeid. Hittsiaste
 müügi kaudu on seda kerge saavutada.
 Lõuad rahvahalgad tõmmatakse kapitalide
 üksikpõhustega kaasa seente majanduslike
 eesmärkide kätte võitmiseks, mille tõtte riisi-
 ko jaguneb paljudle. See võimaldab kotsu-
 tada majanduses teete abadega, mida üksik-
 äärmus tavaliselt ei julge teha loosta-
 mise kartusel. Ka ei ole teete ede
 sein üksikust isikust, vaid kaudest kõlgrit
 seltsinglostest. Sellise teete kestvus on tava-
 liselt pikem, kui teete owa, mis
 oleb suurel määral omaniku seermost.
 Saadud kasu jaguneb heuradole, mis
 aitab rikastada kogu rahvost ja parandada
 riigi sotsiaalsed olustikke.

Keid hüvedele, mida annab aktsiaselts
 woodsale majanduselule, kaasuvad ka
 pahed. Aktsiaseltsid kipuvad elama üle
 jõu. Suured direktorite palgad, arvutud
 ametkohad, üleliigsed žüstid - need
 nõhuvad seltsi kasumit ja viivad sage-
 li ettevõtte laostumisele. Aktsiaseltside
 üleliigne usaldatus viib need kergesti
 ülevõlastumisele. Antakse liiga kergel
 käel nälja obligatsioon, kuigi obligati-
 onikapital hävitab ettevõtte. Samuti
 aktsionäärude laialipillatus ei anna või-
 molust kontrolli teostamiseks seltsi tegevu-
 ses. Lastad rohvalugad ostavad aktsiaid,
 tundmata sageli kuigi ettevõtte käekäigust.
 Vaesem rohvarikt, meelitatud illespukatud
 kosulubadustega aktsionäärideris, kaotab
 kõige rohkem seltsi kokkuvõtmisele.

Politiliselt on kohjulikud liiga nõimsad
 aktsiaseltsid, sest sageli nad püüavad oma-
 kasuliselt meenta ratsusi ja mõjustada vali-
 misi.

Kaotamata aktsiaseltsi pahedele, on üle-
 kaalus siiski ta hüvelised omadused,
 mis ongi soodustanud niisuguse kaubandusliku

selti arengut ja levikut.

Artsiaseltsi algkujun piiratakse leida juba vana Roomas. Nii arvatakse kõigevat artsiaseltsi juba societates vectigalium publicanorumis, mis oli moodustatud riigitehete ostmiseks. Samuti nimetatakse VIII sajandil Prantsusmaal tegutsenud viljajohvatuse nusseid ja Saksamaal mäekavanduse ühinguid artsiaseltside eelkäiateks. Tegelikult väime artsiaseltside tekkimist alles XIII sajandil Lääne-Euroopas. Avastatud maadega kaubitseniseks tekkisid kaubanduse loal suure kapitalidega kaubanduslikud koondised, nn. Chartered Companies'id. Nüüguuste ühingute tekkimise põhjusteks olid ilumerekaubanduse suur risko ja kaevade kallidus. Need kompaniid ei tegeleunud üksnes kaubandusega, vaid veel basus ka korra ja julgeoleku loomise, ning volve mites maades. Nii kujuksid nad tegelikeks maade valitsejaks, millisel põhjusel tekkisid hiljem lohk-helid nende kompaniide ja Saksamaa valitsuste vahel. Need lohk-helid nüüsid ka ühingu

7
hävimisele ja ülemeremaade valitsemise lõks
riigi kätte

Hilisemal ajal asetoti võlisraubanduse
laskujal ka sisemaal suurte kapitalidega
ühingud-ettevõtted. Selleks oandsid valitse-
sed oma loa ja toetuse. XVIII sajandil
katsus Tsaar Peeter I vões aktiaseltsi
elbe kutsuda, kuid see ei õnnestunud.
Allus Vaik-Ameerika võimsa kaubakompanii
asetamisega tekkisid vões aktiaseltsid.

Ühes aktiaseltside tekkimise ja arene-
misega ilmnesid ka suured heritarvi-
dused nende asetamisel. Sellepärast
olid seadusandlused suunatud seda ala
korraldama. Esimene seadus, mis puudu-
tas aktiaseltsi, anti Inglismaal 1720.a.

Kuni XIX sajandi teise pooleni seisis
valitsete kontroll aktiaseltside üle
päämiselt nende asetamiseks loa and-
mises. Et kontsessiooni (loa) süsteem
pidurdas kaubanduse kaba arengut ja ei
kaotanud heritarvitudusi asetamisel ära,
müüdi enamikes riigis üle esitamise süs-
teemile. Ühtlasi korraldoti kõigjal seadus-
andlustes aktiaseltside asetamist, asetajite
vastutust ja tegevust.

Venes olid tuntumaks kaubandusliikluseks ühinguks föis- või usaldusühingud. Aktiaseltsse mainitakse esmakordselt 1. jaan. 1807. a. manifestis kaupmestkonnale. Esimene seadus ilmus 6. det. 1936. a., ja on modifitseeritud viie tsiviilseaduslikku (V.S.K. I k, I j. §§ 2126-2198.) See seadus kehtis krus tsariaja lõpuni. Lõhkus ilmus ainult üksikuid novelle.

Kõik ex-vice aktiaseltside kohta antud seadused on ka mil suurelt osalt kehtivad. Omariikluse ajast on mil aktiaseltside kohta ainult üksikuid novelle. Neist on tõhtsamad: 1. ajutine korraldus viie valitsuse poolt kiirutatud aktiaseltside ja osühingute valitsemise kohta (RT 1920, ⁵⁵/₅₆ 149.) 2. seadus aktiaseltside asutamise kohta väivate seaduste muutmise ja täiendamise kohta (RT 1920 ⁶⁵/₆₆ 191.), milles kehtas kehtivuse 1937. a. ilmunud aktiaseltside kohta väivate seaduste täiendamine seadusega (RT 1937, 90, 739) 3. aktiaseltside ja osühingute kohta väivate seaduste täiendamine seadus (RT 1927, 54, 58) 4. kreditasutiste seadus (RT 1932, 31, 273) 5. aktiaseltsi ja osühingu juhataste

ning wõrkogude wõosseise seadus (RT 1935, 24, 213) 6.) ihtingate, seltside ja meede liitude registreerimise seadus (RT 1926, 37, 43) 7.) äride registreerimise seadus (RT 1927, 36, 25) 8.) Hindlustusasutiste seadus (RT 1930, 36, 274; RT 1936, 41, 322; RT 1937, 32, 749)
 V.S. K. I kõite I jao § 213. utleb:

"Aktiaselts moodustatakse teatavast arvust üksikpanustest, võrdses ja kindlaks määratud suuruses, üheks üldiseks leitkapitaliks, millega püüduki iga aktiaseltsi tegevus, ning vastutus" A. Piip defineerib aktiaseltsi järgmiselt: "Aktiaselts on säärane inimeste koondis, kus ühiselt, põhikirja alusel, tahetakse toimida ärilises otlevõttes, kusjuures igaüks saab kaasa nostaraid korandusi ja vastutab ainult selle korandusega." 1.) Nendest definitsioonidest nähtub, et aktiaselts on iniste koondis, mille osanikeks võivad olla nii füüsilised, kui ka juriidilised isikud. Osanike arvu võib olla kõiksuv, olenedes aktiate levikust. Maksimaalseks osanike arvuks on aktiate arv, sest aktiad on jagamatud. Üksikud seadusandlused näivad

1.) A. Piip, lmk 123.

ette see minimaalse seltsinglaste (osanikkude) arv; inglise- ja prantsusmaa seaduses on selleks arvaks 4. Meie seadusandlus seda ette ei wäe.

Asiaseltsid tegutsevad põhikirja alusel ja piires. See seltsi peakoosolek ei saa tegutseda põhikirja vastaselt. Asiaseltsi põhikirja eel seltsinglaste eneste ja kolmandate isikute suhtes seaduse jõude. Nii seletab Riigikohus, et keegi meie osatühgute asutamisel ei ole tegemist seaduse andmisega ja nende põhikirja sellepärast ei või tunnustada seadusteks, on süüsi kohtlemata kindel, et põhikirja tuleb tunnustada seltsi enese kohta seadusteks ehk seadusjärglises artiklis, mille määruste tähtsust riigi ja üldsuse huvidele vastavalt võib kohus jälgida ja tõlgitseda see iseseisvalt, ilma et pooleh seda nõuaksid (RiikT ots., nr. 41-1924) 2.)

Asiaväärde panustest moodustub põhiehk liitkapital, mis on asiaseltsi materjalises aluses. Põhikapital ei saa teisiti näheda, kui seltsile kohjubiikkude

2.) A. Piip, l. 124.

operatsioonide tõttu. Põhikapitali summa moodustab aktsiate arvu ja hinna korrektsioonist. Põhikapitali ei või segada aktsiaseltsi korraga, mis võib olla kas suurem või vähem põhikapitalist, olledes äri käigust ja tuletoovusest.

Aktsiaseltsi oluliseks erinevuseks teistest kaupanduslikest ühingutest (täisühing) on seltsinglaste püüetus vastutus. Iga seltsinglane vastutab ainetult oma osusega. Siit ilmneb ka otsustavate päriselt koranduslike osavõtt seltsi tegevusest, kuna riiklik osavõtt jääb tahapääsmele.

Aktsiaseltsi siht on meil ainetult äriettevõtte asutamise, kuid ta võib lootella ka teaduslike ja huatuge like sihte tänapäeva Saksamaal.

Oma olemuselt on aktsiaselts juriidiline isik, milles ei kohtle isegi saksar õpetlased, kes eitavad mõningate teiste kaupanduslike ühingute juriidiline isikus olemust. 3/

3/ Šeršenevits, lk 387.

2. Aktsia

Aktsia on aktsiaseltsi poolt väljastatud dokument, mis näitab, et aktsia omanik on oma panusega osa võtnud seltsi kapitali moodustamisest; lihtsasi annab ta omanikule õiguse osa võtta aktsiaseltsi juhtimisest ja hõivesaamisest.

Aktsiat võime vaheldada kahest seisukohast: materjaalsest ja formaalsest.

Materjaalses mõttes on aktsia kapitali osa, mida seltsinglane ettevõttesse maksab. Sellest aktsia materjaalsest mõistest järgnevad aktsionäri õigused osa võtta seltsi juhtimisest, saada hõive aktsiaseltsi tuludest ja osa aktsiaseltsi varandusest selle kopliku jagamiseel.

Formaalses mõttes aktsia on dokument, mis tõendab isiku sissepanust ja sellest tulenevaid õigusi. Sellelt seisukohalt ta on lihtsasi näibiv dokument, mida nimetatakse ka näibeliseks paberiks.⁴

4. H. Piip, ltk 126, 127.

Axtsia koosneb kokkupuudnud lehe vahel poolst. Esimesel lehel on axtsiaeltsi nimetus, axtsia nimeshünd ja axtsia omaniku nimi, kui see on nimeline axtsia. Teine leht on jagatud kuppungideks, mis sisaldavad igaks eri vastavuu. Kuppungileht näeb välja vastavalt kuppungide ära lõikamiseks, millest lõppemisel antakse uus leht.

Axtsia jagamist lubavad ainult üksikud seadusandlused (Prantsusmaa, Portugal). Meie seda lubatud ei ole ⁵.

Vaatamata sellele, millest axtsiaeltsi korandus koosneb, on axtsia ise alati nallasvara ja ta lihtsustab kohta, tarvitakse sätteid, mis maksavad nallasvara kohta. Axtsia omandiõiguse üleandmise sünnit lihtsalt traditsio ⁶.

Axtsiad jagunevad nimelisteks- ja nime-
luteks- ehk västaxtsiateks. Kui axtsia
on omaniku nimi märgitud, siis on ta
nimeline axtsia. Nimelise axtsia puhul
kõik sellist tulevad õigused on seotud
axtsiaga tähendatud isikuga, olgu

5. Šeršenerits, l. n. 418.

6. H. Piip, l. n. 127.

juridilise või füüsilise isikuga. Nimelised
 aktsiad on aktsiaseltsi juures koostatud
 nostarasse raamatusse, nende ülevand-
 misest peab selki juhatusele teota-
 ma. Nimeliste aktsiate hüvaks on asja-
 ole, et selts teob aloti, kes on tema
 aktsionärid. See annab seltsile rohu-
 kem stabiilsust.

Nimetud ehk näitaktsiad on sellised,
 millele puudub omakirus nimis. Siin on
 aktsia omakirus isine, kes aktsia ette
 näitab. Näitaktsiate hüvaks on nende
 kerge käibitus; inimesed palgetavad meel-
 di oma kapitali wisse, sest siit on
 kerge kapitali tagasi lõmmata. See
 börsid armastavad nimetuid aktsiaid spekule-
 beerimiseks. Nende 1886. a. seadusega olid
 keelatud nimetud aktsiad, kuid juba
 1844. a. seadus lubas ka nimetuid aktsiaid
 välja anda⁴.

Meil on nimetud aktsiad lubatud
 juba aastal 1920, kuid seltsi põhikirjas
 pidi olema äratäheksdotud üldne ja
 mõlema liigi aktsiate arv eraldi.
 Hsütajad pidid lähendama, kui paljus

4. Šeršenevitš, lk 4120.

wad omale jätavad nimelisi aktsiaid, milliseid ei tohi nõuondada enne esimese tegevusaasta aruande kiinitamist.⁸ Seda seadust muudeti weel 1937. a. seadusega, mille järgi pidid asutajad vaatama, kui palju wad omale jätavad aktsiaid üldse, ning woldi mõlemat liiki põhiaksiates arvu. Nimelisi põhiaksiataid võib osta lihtselt inimeelt siis, kui seltsi põhikapital on sisse makstud täiel määral.⁹

Sisuliselt jagunevad aktsiad põhi- ehk lihtaktsiataeks ja eelisaktsiataeks. Põhiaaktsiad on sellised, millede eest saadaw tulu olewib seltsi puhaskasut^{wad} äärmiselt õiguse osa saada aktsiaseksi kasudest, mis maksetakse välja dividendina kupongide järgi.¹⁰ Eelisaktsiad seewastes owavad esõiguse nõueldes põhiaaktsiatega. See esõigus võib olla kas õigus suuremat dividendi saada, või esõigustatud olla põhikapitalile.¹¹ Tuhul kui põhiaaktsiad

8. RT, 1925, 66, 191.

9. RT 1937, 90, 439.

10. H. Piip, lühk. 129.

11. Šeršeniwič, lühk. 121.

üldse dividendi ei saa, kuna selts ei saavutaand tegevusaasta jookseel kasumit, saavad eelisaktiad seevõrta omale kindlaksmääratud kasumi põhikapitalist.

Uued seadused ei lühne eelisaktiaid, need üksikud aktiaseltsid on need oma põhikirjadesse võtnud. Kõi oli varem ehitamise volituse poolt kindlustatud aktiate päält kindel dividend, kuid eelisaktiad

Meil seoti eelisaktiad sisse 1937. aastal. Eelisaktiakapitali suurus, eelisaktiate eusõigused ja nimeliste ja nimeta eelisaktiate arv peab olema põhikirjaga määratud. Eelisaktiate väljalaskmise otsustab põhiaktiiväärde koosolek põhikirja alusel. Küsimus lortakse otsustamiseks, kui ettepaneku poolt on aktiomäärde suurus, millele kuulub nõh-malt $\frac{3}{4}$ põhiaktiakapitalist.

Kui põhikirjas ei ole ette nähtud eelisaktiakapitali likvideerimise tõhtaga, siis otsustab selle põhiaktiiväärde koosolek. Eelisaktiomäärdele on samad õigused kui põhiaktiiväärdele, need põhikiri võib ette nõha, et eelisaktiomäärdele

puudub koosolekutel häälõigus ja neid ei või valida seltsi juhtivasse organitesse. See küld kaotab oma rehtimuse, kui eelisaktiomaarudele ei ole rohe aasta jooksul täielikult tasunud põhikirjas ettenähtud eeldividende. ^{12.}

Juhtakse nel asutajate aktsiaid. Need on aktsiad, millede eest ei ole aktsiaseltsile tasunud rohas ega veradega, vaid on saanud aktsiaseltsile esutatud teavete eest. Vene ega meie seadused ei tunne seda tüüpi aktsiaid.

On olemas ka kasutusaktsiaid. Need aktsiad ei anna seltsi juhtimisest isikliku osavõtte õigust; ehk nad on antud nälja, kui eelmised aktsiad on kustutatud. ^{13.} Kasutusaktsiad annavad õiguse saada dividendi, kuid nad ei anna õigust osa võtta naranduse likvideerimisest. Tuntud olid nad vene raudteeehitamise aktsiaseltsides.

Aktsia hinna alammäära kindlaksmääramist on eensisnud valitsused korutanud (saksa, Prantsuse), et pidurdada naasema rahvaahi osa võtte aktsiaseltsidest.

12. RT 1937, 90, 739.

13. A Rip, lk 130.

Inglismaal on tavalisemaks aktsiahinnaks üks nael, mis suutakse ka ühesilluugilisi aktsiaid. Nendes ei ole aktsiate hinna alammäärat kindlaks määratud; ainult aktsiaseltina asetatud pakkude aktsiate hinna alammääraks oli 250 rubla. Ka meie suadused ei näägi aktsiate hinnast, ja aktsiaseltide kapitali alammäärest. Normeeritud on ainult komantspannade põhikapital ja aktsiate hind.^{14.}

Aktsiate edasiandmine toimub reeglina kollektiivse edasiandmine. Vahet tuleb teha nimeliste ja nimetute aktsiate edasiandmise puhul. Nimetute aktsiate edasiandmine toimub lihtsalt traditio teel. Nimeliste aktsiate puhul tuleb täita teatavad formaalsused. Nimelise aktsia edasiandmine toimub edasiandmise peabkirjaga, millest tuleb teatada seltsi juhatusele, kellelt peab ka aktsia üleandmiseks nõusolek olema. Seltsi juhatusele on esõigus aktsia ostuks, või selle edasiandmiseks teistele seltsinglastele. Seaduse järel ei lohi nimelisi aktsiaid edasi anda kimele

14. RT 1932, 31, 273.

ülekoode - peolõirja põhjal. Omandiõiguse
üleandmine nimelise akti üle võib
toimuda ainult teatud istmel,
millal tuleb endise omaniku poolt
teha vastav üleandmisepeolõiri akti-
ole, arvestades selles istmel,
kellele akti omandiks üle läinud.^{15.}

Akti asendamise muude hävine-
miste või kaotuse on erinev nime-
liste ja nimeta aktiate puhul.
Nimeliste aktiate kaotuse puhul
tuleb teatada sellest aktiaseltsi
juhatusele, kes kaotusest kuulutab
behus. Kuuve muu moodumisel outakse
nälgja muu akti. Sama aasta kumpungid
ei kuulu tavaliselt asendamisele.^{16.}

Nimetute aktiate asendamist tavaliselt
aktiaseltsi põhikirjad ei väe ette, sest
sien on raske kindlaks teha, kuidas
akti on üle läinud muu omanikule.
Kia ex-vene seadused ei ole seda küsi-
must käsitlevad. Hiljalt prantsuse seodus-
andluses on ette võetud nimetute aktiate
kehutuks tunnistamine.

15. A. Püip, lk 131.

16. Šinševits, lk 421.

Rääkides aktsiatest, peab mänetama
 üht teist aktsiaseltsi poolt väljastatud
 väärtpaberit, s. o. obligatsiooni. Obli-
 gatsioon ehk nõustäht on aktsia-
 seltsi erilise nõuandehustus, mis väli-
 selt sarnaneb aktsiale. Obligatsioon
 koosneb samuti kahest osast. Esime-
 sel osal on nimetus "obligatsioon" ja
 teisel on jäotatud kupongideks.
 Aktsia pealt makstav dividend ole-
 reb seltsi tegevuse tulekusest, kuna
 obligatsioonilt igaaastane summa
 on ette kindlaks määratud. Seltsi
 likvideerimisel saab obligatsioonile
 määratud põhisumma teevelt välja
 makstud, välja arvatud seltsi maksu-
 jõuetuse juhtum, mil volikomitee sünnib
 konkursi korras.

3. Aktsiaseltsi tegevimine.

Normiliselt tekitab aktsiaselts asetajate poolt lepingeri sõlmimisel, mis võtjendub seltsi põhikirjas. Meie seadused ei näe asetajate arvumäära ette. Inglismaal peab asetajaid olema vähemalt seitse. A. Fedorov arvab, et meie seaduste järel peab asetajaid vähemalt kümp olema, et kõik juhtivad-volitsevad ametkohad oluks mehedega täidetud.¹⁷ Aktsiaseltsi shtiks võivad olla nii kaubanduslikud, kui ka majanduslikud kasutatakse eesmärgid.

Aktsiaselts kannab nime, mis tavoliselt on valitud nio, et sellest ilunneb seltsi tegevus, neid on olemas ka fantastilisi ja mitte midagi ütlevaid nimesid. Ex-vine seadus nõudis kategooriliselt, et aktsiaseltsi nimi oleks seoses ta tegevusega.

Aktsiaseltsi asetajast hõrvoldavad seadusandlused on väinud sahte seunda: ühed nõuavad ainult aktsiaseltside põhikirjade

17. A. Fedorov, lk 488.

Nõustavust seadustele, seltsi asutamise ise on
 nõuab; teised nõuavad peale põhikirja
 nõustavust seadustele veel erilist arstia-
 seltsi asutamise luba. Meil on rehtiv
 arstiaseltside asutamisel sugasüsteem.
 Aבות 1919. aastast loimus arstiaseltside
 registreerimise rahukogude juures, 1926.
 aastast aבות ühinguete, seltside ja nende
 liitude registreerimise seadusega ühidi
 see siseministriumi Nõu-konnda.¹⁸ Selle
 seaduse §2. järgdames, et arstiaseltsi,
 kui ametist koos saotleva seltsi põhi-
 kirja registreerimisel on vajalik nõustava
 administratiivvõimu - majandusministri-
 nõusolek ja kui seltsi põhikirja sisaldab
 erilisi maesvois seadusis ettevõgemaateid
 usõigusid, võib neile anda registreerimis-
 luba ainult seadusandluse teel.

Asutajad esitavad seadustele nõustavalt nõlja-
 töötatud põhikirja majandusministrile lü-
 nõusoleku saamiseks. Majandusminister
 näatab esitatud põhikirja peasjalikult
 majanduslikust küljest läbi. Põhikirjas
 peab olema nimetatud põhikõpõlli suurus,

mis meie seadustes on ettevähtud ainult
 Komertsbankadele. Kreditasutiste seaduse
 § 6. ütleb: „Tegelikult sissemaksitud pangas
 põhikapital peab olema: 1/ vähemalt
 nelisada tuhat krooni, kui panga asu-
 koht on Tallinnas; 2/ vähemalt sada tuhat
 krooni, kui panga asukoht on Narvas,
 Pärnus, Rakveres, Tartus, Valgas või
 Viljandis; 3/ vähemalt viiskümmend tuhat
 krooni, kui panga asukoht on mujal.
 Maksim. arstia nimusvääratus peab olema
 vähemalt viiskümmend krooni.^{19.}

Üldiselt on tähtis ka nimeliste ja
 nimeta arstiate seuke, samuti asutajate
 poolt enestele jäetavate nimeliste
 arstiate arv. Usas, kus mis ova seadus-
 andlus on jätunud selle korraldama.
 tuleb loetada ex-vene seadustele. Nii
 käsitleb ex-vene seadus arstiaseltsi asuta-
 jatele jäetavat arstiate arv. § 2165 ütleb,
 et arstiaseltsi asutajatel on õigus
 jätta omale loetavat arvu arstiate,
 kuni tingimustele, 1/ et see arv ei üle-
 lassa 1/ kogu valja loetavast arstiate arvust,
 ja 2/ et asutajatele määratud arstiad

oleks eraldatud, arvates number ühest, ja eelwõrgitud numbrite suuruse järel erilisel selluks määratud varamatusse.²⁰

Kui majandusministrilt on nõusolek saadud, asuvad asutajad liitmed arstide jaotamisele ja bevitamisele. Et-vee seadus ütleb, et asutajad peavad kuulutama avalisult nõlja, kui seen arstide arv suureleb järgmisel, nende hind ja tasumise tähtajad. Samuti arstide arvu, kui paljus üks selline võib arsteid saada.²¹

Arstiaseltst asutajad peavad hiljemalt 3 nädala jooksul puole seltsi asutamisele saamist teatud osa arstide nimelisest hinnast sisse maksma võttes, või võtma seltsi ilusaanete loostamiseks nojaliste, ning seltsi omandusse üleantavate valles- või kinnisvara daga.²²

Osade kaupade arstide hinna tasumisel saavad arstionärid esialgse osamakse tasumisel vastava tasumise, millele ka kõik edaspidi

20. V.S.K. \bar{X} . \bar{I} . § 2165.

21. V.S.K. \bar{X} . \bar{I} . § 2166.

22. H. Piip, l. 194.

maksetavad summad määratakse.²³ Hiljem
vohetatakse asetatähtsuse aktide vastu
lühem; kui nende ümbervohetamisel
aktide vastu on asetatähtsuse
omanikel kõik aktsionäride õigused
ja kohustused.

Kõik aktide eest laenuvad summad
peab maksma pank või selle aktsia-
selti nimel, mille eest on võetavad
kõik aktsionärid asetajad.²⁴

Pärast kõigi aktide ärajaotamist,
ja aktide võtva hinnaga tasumist,
kutsutakse kokku sellel asutamiskoos-
oleks. Asutamiskoosolekul otsustatakse
kõplikult aktsionäride asutamise. Pärast
seda võetakse asetajad majandus-
ministrielt loa sellel põhikirja regis-
trimeerimiseks. Siinjuures tuleb esitada
asetava koosoleku protokoll, ära-
kiri, aktsionäride nimekiri, pangas-
teotis sellel nimel asetajate poolt
sissemakstud summade üle. Kui sisse-
maksu aktide eest anti varasid,
siis tuleb esitada nende nimekiri ja

23. V. S. K. I. K., I. j. § 2163.

24. V. S. K. I. K., I. j. § 2166.

tõendus nende olemasolu kohta, ning asu-
tava koosoleku huakskriit Nevada
iluvõtmise kohta. Polvekirjaga, mille-
le on alla kirjutatud kõik asutajad
liikmed, tuleb esitada kolmes eksem-
plaris põhikirja. Kui Majandusminister
on arstiaseelsi registreerimise otusta-
mud jaatavalt, saadab ta asuta-
jatele sagasi koos registreerimisloaga
koos põhikirja eksemplari. Peale Majan-
dusministrilt loa saamist esitavad asu-
tajad põhikirja registreerimiseks Sise-
ministeriumi. Põhikirja peab olema kahes
eksemplaris ja saatkirjal asutajate
allkirjad notariaalselt tõestatud.

Sise ministerium vaatab põhikirja vormi-
liselt läbi, kontrollides kas ühingute, seltside ja
nende liitude registreerimise seaduse nõuded on
täidetud. Ühingute, seltside ja nende
liitude registreerimise seadus nõuab, et
põhikirjas peavad tähendatud olema
järgmised punktid: 1/ ühingu, seltsi või
liidu nimetus ja esmärk; 2/ juhatuse
koosseis, võimepiirid ja asukoht, ta liik-
mete valimise korrd ja volituste tähtaeg;

3./ praakoosolekuse kokkukutsumise kord ja ta võimepürid; 4./ revisjoni komisjoni koosseis ja ta liikmete valimise kord ja volituste tähtaeg; 5./ seltsil, ühingul või liidul keel teisi organeid ol, või ol kavatsetud mid teile kutsuda, siis ka nende nimetus ühes nende kompetentsi kuuluvate asjade äratäendamisega, ning ka tähendatud organeite liikmete volimise kord ja volituste tähtaeg; 6./ liikmete vastuvõtmise, väljakaitmise ja väljaastumise kord; 7./ liikmemaalse määramise kord; 8./ liivitserimise kord.

Peale ülmenus peavad arstiaseltside, osariühingute, kooperatiivühingute ja nende liitude põhikirjad vastama nende kohta keivate riisvadustes ette nähtud nõuetele.²⁵ Nendeks seadusteks arstiaseltsi kohta tuleb pidada 1/ arstiaseltside kohta keivate seaduste täiendamissaadust (RT 1937, 90, 739.), milline käsitleb arstiate liike ja nende väljastumise viisi; 2./ kreditaosutiste

25. RT 1926, 37, 43, ss 6, 7.

seadust (RT 1932, 31, 243.), millele käsitleb
 aktsiaseltsina asutatud komertsponga
 põhikapitali ja aktsiate hinde.
 Peale nende seaduste maksavad need
 suuremalt jaolt N. S. K. I & II sätted
 aktsiaseltside kohta. Selle seadustiku
 § 2191. käsitleb nõudemisi üksikasjaliselt
 aktsiaseltsi põhikirja.

Siseministriüksus peab ühe kuu jooksul
 otsustama, kas anda esitatud aktsiaseltsi
 põhikirja sisse seltside, ühingute ja nende
 liitude registrisse, või palve tagasi
 lüüda, kui ta ei vasta reaktiivile
 nõudeile. Kui ühe kuu jooksul sise-
 minister ei ole osja otsustanud, võib selts
 tegevust alata.²⁶ Tegelikult on see
 peab üksikasjaliselt motiveeritud olema,
 ühes peaduste tähelepanuga, mida põhi-
 kirja sisaldab. Ministri otsuse peale võib
 edasi kaevata Riigikohtusse.

Aktsiaseltsi registreeritud põhikirja aval-
 datakse täielikult "Riigi Teatajas" ase-
 tajate hulgas. Pärast põhikirja registreerimist
 siseministriüksus avab aktsiaseltsi oma
 tegevuse esimese peakoosoleku otsusega

26. RT 1922, 37, 73. § 1.

majandusministri. See põhjeb, mis näetakse
peakoosolekul kehtitud juhatusel poolt.²⁷

Asetatud aktsiaselts peab end regis-
treerima ka Kaubandus-Tööstuskojas.
Kaubandus-Tööstuskojas registreerimisel
peab aktsiaselts teotama: 1./ oma firma
nimetus ja juhatuse asukoht, 2./ ette-
võtte äraala, 3./ põhikapitali suuruse,
4./ juhatuse liikmete ja, kui asjaajajad
direktorid ning prokuristid on ametisse
nimetatud, siis ka direktorite ning
prokuristide es- ja perekonnanimed
ja kodanikuse, 5./ põhikirja registreerimise
aeg, 6./ seltsi või ühingu tege-
vuse algamise aja. Teadaanne peab
kandma kõigi juhatuse liikmete seaduslikus
korras tõestatud allkirju. Kui on kinn-
tatud asjaajajad direktorid ja proku-
ristid, siis peavad esinema ka nende
tõestatud allkirjad. Teadaandega koos
peab olema registreeritud põhikirjast
ära kiri või "Kõigi Teotaja" number, kus
põhikirja avaldatud, ja tõestatud kõlja-
võtte seltsi peakoosoleku protokollist
juhatusel liikmete ja direktorite valimise kohta.²⁷

Praegumaksua konna järelle
 on arstiasestsi registreerimine ette võetud
 ka linnavalituse juures. See registreerimine
 on teotamise laadiline. Esitatud
 teadaanne peab sisutama sama andmeid,
 mis kaubandus-koostuskoja teadaannegi.
 #vas jäävad tõestatud allkirjad ja
 põhikirja esitamine võttes, kuid lisaks
 tuleb teotada veel aritunnistuse järgi
 ja ettevõtte osakondade- ja haremaitiste
 asukohtad.

4. Aktiivselt si organid ja vahiing.

Aktiivselt si organeid tugutsuvad põhikirja alusel organeid kaardes, milledeks on praakoosolek, juhatus, mõnedel ka nõukogu ja revisjonikomisjon.

Praakoosolek ei ole aktiivselt si kõiknõivas perimus, ehkki ta on aktiivselt si tähtsaim organ, kus otsustatakse kõik aktiivselt si kaalutavad küsimused. Praakoosolekud on korralised ja erakorralised. Korralised praakoosolekud kutsutakse aastas kokku tavoliselt üks kord, erakorralised aga tarviduste järel. Korralise praakoosoleku kutsus kokku juhatus põhikirja alusel nimeliste kutsutega või kuu kutusega ajalehes, kreditaaristetes aga teatamisega Riigi Teataja lisas 14 päeva enne praakoosolekut. Ex-vene seadus võib teatamise tähtpäevaks 21. päeva enne koosolekut, kuid lubab ka põhikirjas lihtsada seda aega.²⁸ Korralise praakoosoleku

28. V. S. K. I k. I j. § 2158'

teadaanne peab sisaldama: 1./ koosoleku pidamise päeva ja kellaaja, 2./ koha ja 3./ koosoleku arutusele tulevad küsimused.

Evankorraalse koosoleku võib kokku kutsuda juhatus oma äranägemisel, revisjonikomisjon ja arstiwaänd, kelle omanduses on arstide põhikapitaalid vähemalt $\frac{2}{3}$ osa. Põhikirjas võib ette võtta ka väheva kapitaliga arstiwaändeväikeevankorralise peakoosoleku kokkukutsumise õigust.^{29.}

Arstiasetsi peakoosolekust osavõtte õigus on ainult arstiwaändel. Häälõigus ei ole kõigil arstiwaändidel võrdne, vaid oleval arstide arvust. Põhikiris võib ette võtta arstiaga omastorse häälõigus; tavoliselt on näntar üheks häälaks üks arstid. Kuid sellelgi ei või olla vahet vaheli, kus seda ette võib suudat lha arstiasetsi põhikiris. Peakoosolekust väinad osa võtta ainult need nimeliste arstide omavikud, kes on arsteid omavikud vähemalt seitse päeva enne koosolekut; sellega tahetakse ära hoida

^{29.} RT 1927, 54, 58.

enne koosolekute algust ilujärvote aktsiate üleandmist. 30.

Pea koosoleku otsustamisele kuuluvad kõik seltsi puutuvad küsimused, nagu 1./ juhatuse, nõukogu, ja revisjonikomisjoni volitused; 2./ aktsionäri omandamine, võõrandamine ning paufimine; 3./ möödunud aasta bilansi ja järgneva aasta eelarve kinnitamine, hõlpsude jagamine; 4./ aktsiakapitali suurendamine ja põhikriija muutmine, ning 5./ seltsi likvideerimine.

Otsused tehakse harilikult lihtsaõltses vormisega; kvalifitseeritud häälte arvamus on nõutav kinnisvarade omandamisel, põhikriija muutmisel, uute aktsialiihtide väljastamiseks jne. Koosolekul vastuvõetud otsused on kõigile siduvad, olenemata sellest, kas aktsionäär koosolekust osa nähtis, või mitte. Koosolekud on otsusvõimelised, kui nende osavõtjad omavad mitte vähem kui $\frac{1}{3}$ põhikapitalist; eriliste küsimuste otsustamisel mitte vähem kui pool põhikapitalist. Põhikrii võib mõnede küsimuste otsustamisel nõuda veel suurema osa põhikapitali omanote

aktstomaaride hääleannamust.³¹ Kui peakoosolekul puudub sarniline aktstomaaride hulk, avaldatakse mitte hiljem kui neljas päevas mõeldumisel kaks teistkordset koosolekut, mis määratakse kindlaks mitte varem kui 14 päeva mõeldumisel koolituse ilmumise päevast arvates. See koosolek on otsustusvõimeline kaotamata kokkulepped liitumete arvule, kuid siin võib arutada ainult need küsimusi, mis olid päevakorras mitteotmenud koosolekul.

Esimene aktiseltsi peakoosolek võib aktiseltsi juhatuse, kes saab seltsi tegelikuks juhatajaks ja esindajaks. Kui esimese juhatuse volitamine ei saa aktiseltsi väliselt lugeda eksisteerivaks, sest alles juhatuse volimisega on seltsil olemas organ, kes põhikirja alusel on õigustatud tegema seltsi nimel.³² Esimene juhatuse võtab asutajatelt üle kõik asjajamise. Seaduse järelle on esimene juhatuse ja nõukogu kaasvõistuvad aktiseltsi asutajatega seltsi asutamisel nõuandmete esitamise läbi seotatud

31. V. S. K. I, I. § 2158.
32. A. Fedorov, lk 507

1. Märkus: Tsiteeritud Fedorovi vaatukoht ei ole õige, sest aktiseltsi tuleb lugeda eksisteerivaks juriidiliste isikute nimistiku kandmisega.

kohjude eest kolme aasta jooksul.^{33.}
 Juhatus on harilikult kolmeliikmeline,
 valitud 3-5 aastani, kusjuures igal aastal
 lahkuvad osa liikmeid. Juhatusse võivad
 olla valitud nii arstiväärivad, kui ka
 väljaspool seisvad isikud. Tavaliselt
 mõeldakse juhatusliikmetelt teotava
 arvu arstiate omanikke. Mitte on
 kibendatud riigiteenistuse seaduse
 järgi riigiametnike õigust olla arstia-
 setti juhatuses liikmeks. Arstiasetti juha-
 tuse ja näe-kogu liikmete arvust peavad
 enamikes moodustama isikud, kes on Eesti
 kodanikud ja voldavad eesti keelt.^{34.} Hoju-
 dasministeerium võtab selle täitmise jär-
 le, kuid seda mõneti ei täideta, on
 ministrite õigus säilendada setti organeid
 liikmetega kes arstiväärivade suost või
 väljastpoolt.

Juhatus on organ, kes setti asju ajab
 põhikirja ja üldkoosoleku poolt ette-
 kirjutatud juhistel alusel ja püües. Setti
 asju ajab ta ilma erilise volikirjata.
 Kusjuures otustab ta lühivälte omanusega.

33. RT 1927, 54, 58.

34. RT 1935, 24, 213.

Kusjuures eriarvamusi võib lesta protokollida, mis vabastab eriarvajad vastusest selles küsimuses.

Artsiasettidele võivad olla ka näe-
kogud, kes on juhatustele määratud
ja järelvoelise organis. Kreditaasutuste
seoduse järgi on panga näekogud
panga juhtivaks organis, juhatus
aga täidesaatvaks. Näekogu ja juha-
tuse esimene on üks. Juhatus ja näe-
kogu liikmed on kohustatud oma üles-
andete täitmis korraldust ja hoolselt,
vastutades oma kohustuste hoolteta täitmis-
ga tekitatud kahjude eest nii seeläi,
kui ka kolmandate isikute suhtes. 35.

Meil on ette võetud juhatuse ja näekogu
vastatus ka kriminaalkorras. Nii võib
kriminaalseadus ette nägelaaristuse, kui
seeläi varandust kasutada selle operatiiviks,
mis põhikirja järgi ei ole lubatud.
Eriti vaskelt varistatusele artsiasetti asu-
tajaid, juhatajaid või korvaldajaid, kes
on seeläi: 1) teadvalt vale teadete andmisel
riigivalitsusele asutatava artsiasetti kohta
seeläi asutamises ka näitamisel, kui

nüisugune valeteadete andmine võib sünnitada kohjus aktsionäridele; 2./ teadvalt valeteadete maketamist seltsi asjas seisul või arvete kohta kuulutuses, aruandes, bilansis või äriavaatus; 3./ teadvalt vale jaotusarve esitamises dividendi väljamaksmise ja arvustamise kohta; 4./ obligatsioonide väljandmises, mis põhikirja järgi ei oleud kindlustatud; 5./ obligatsioonide, või muude võitpaberite väljandmises suurema summa peole, kui see oli lubatud.^{36.}

Revisjonikomisjon volitakse praakoosoleku poolt aktsiaseltsi asjaajamise, varavotute, dokumentide ja aruannete kontrollimises. Revisjonikomisjonil on õigus juhataselt nõuda teoteid seltsi tegevuse kohta. Praakoosolek võib otsustada ka erakorralise revisjoni määramist seltsi asjade valitsemise kohta väivate teometuste selgitamiseks. Erakorralise revisjoni määramist võib teha ka kohus kohustuslikuks, kui aktsionärid esitavad aktsiaid to osa põhikoptali suurest ja usutavaks teevad, et seltsil es kostutavad isikud mitteausalt toimivad ja rikuvad seltsi põhikirja või seadust.^{37.}

36. Ak.S. § 547.

37. RT 1927. 541, 58.

5. Aruandmine

Artsiaselts on kohustatud iga aasta novembril peakoosolekule esitama täielikku tegevusaruande. Aruande esitatakse koosolekule läbivaatamiseks ja kiitumiseks; aruande peal olema revisjoni komisjoni poolt läbivaadatud.

Aruandes esinevad avaliselt järgmised osad: 1./ põhikapitali seisukord, 2./ üldise sissetuluse ja väljamineku arve ajas piiras, mille kohta aruande käes, 3./ arve seltsi puhtveranduse ja tagaverade kohta, 4./ võlgade arve, 5./ kasude ja kahjude arve, 6./ arve seltsi teenistujate ja muude juhatuskõrvalde kohta, 7./ puhtakuse arve ja ettepanek selle jaotamise kohta.^{38.}

Peakoosolekule poolt kiiritatud aruande saadetakse lihes bilansiga lihes kuu joonise ja essemplarid maaomandusministeeriumile; väljavõte aruandest ja bilanss avaldatakse "Rügi Toetaja" lehes.

38. H. Piip, lk 441.

Päivest aruande kirjutamist, kui peale
 sulude ja rahjude katmist kasu üli-
 jääki on, tuleb see jaotamisele.
 Puhaskasus ei kõnele kõige dividendide,
 vaid siit tuleb osa eraldada. Esi-
 teks peab arstiasele moodustama
 tagavara-kapitali, millele on ette
 nähtud enamoodsete rahjude katmi-
 seks.³⁹ Tagavara-kapitali ei tohi muredu-
 tarvitada, kui peakoosolekus loal.
 Tagavara-kapitali seerus võib täiesti
 keegi põhikapitali seeruseeni. Mõnest
 puhaskasusest võib olla veel nimelise arva-
 misel põhikirjas ettenähtud eriotstarbeks,
 kas eritosuks juhatusele ja teenistujatele,
 või loetud osa arstiate tagasiostuks.
 Mõnest kasu võludavad ka obligatri-
 onid ja rebitsiidid.

39. A Fedorov, lk 523.

6. Aktsionäride õigused ja kohustused.

Aktsionäride õigused tavaliselt on; 1/3 saada üldisest aktsiaseltsi kasust osa dividendi näol, 2/3 saada osa seltsi varaandusest selle likvideerimisel, 3/võtta osa seltsi juhtimisest.

Aktsiaseltsi sättes on saada kasu oma tegevusega. Igal aktsionäril on õigus osa saada sellest kasust, vastavalt kapitali suurusele, millega ta on osavõtnud põhikapitali moodustamisest. Aktsionäride dividendid oleavad muidugi aktsiaseltsi tulustovusest. Võib juhtuda, et seatud aasta ei anna üldse dividendi, kuna puudub igasugune kasum. Dividendi kohta on moosvad reeglid, et kindel väljamaastud dividendid ei kuulu tagasimaksmisele, kui lema arvustamine oli õige, vaatamata sellele, et selts töötas järgmised aastad puudujääkidega. Dividendi saamise õigus iganeb 10. aasta jooksul, millise aja möödumisel läheb ta seltsile. 40.

Aktiaselti varanduse omanikkus on seltsi
 ise kui juriidiline isik, sellepärast ei ole
 ühelgi settingsealset õigust selle varan-
 duse hõlmatsele osale. Seltsi varandus
 tuleb jaotamisele ainult selle liiki-
 teerimisel.

Aktionäari õigus osa võtta seltsi juht-
 imisest seisab selles, et ta võib osa
 võtta seltsi koosolekutest ja olla
 valitud seltsi juhtivatesse organitesse.
 Samuti on aktionäari õigus tutvuda
 seltsi arivaamatutega ja dokumentidega.

Aktionäari nõustuses on kapitali-
 paususega osa võtta põhikapitali moodus-
 tamisest. Ptingisuguseid lisavõtetusi
 aktionäär ei võtva. Osavõtt aktiaselti
 koosolekutest ja juhtimisest ei ole aktio-
 näarile nõustuses.

F. Üksiküsimused

I Aktiaseltsi põhikapitali muutmine.

Aktiaseltsi põhikapitali muutmine võib toimuda kahel teel: 1/ kas aktsiate arvu suurendamisega, või vähendamisega, ehk 2/ aktsiate nimeshäwa suurendamisega või vähendamisega. Ex-vene seaduse järgel oli see lubatud ainult kolitsuse nõusolekul.^{11.}

Aktiaseltsi põhikapitali muutmisega kaasneb ka põhikirja muutmine, mis tuleb meil läbi viia samal teel kui aktiaseltsi registreerimine.

II Aktiaseltsi lõpetamine.

Aktiaseltsi põhikirjas on tavaliselt ette nähtud ka seltsi tegevuse lõpetamine, ehk likvideerimine. Likvideerimine võib olla kas nõudatlik või suunivõimeline.

Nõudatlikku likvideerimise põhjuseks on seltsi põhikirjas ettenähtud sõltaja võttejõudkuse, kui selts tahab jätta peale põhikirjas ettenähtud sõltaja võttejõudmist oma tegevust, siis peab ta näutama valitsuselt sellise loa ja peakoosolekuga otsustama.

^{11.} V.S.K. I k. I j. § 2139.

Ka siis, kui seltsi siht on savaustamata, lõpetab ta oma tegevuse. See juhtub, kui põhikirjas ettenähtud tegevusharul selts ei saa enam tegutseda, kas vastava toormaterjali lõppemisel, ehk selle ala monopoliseerimisel. Aktiivsete lõpetab oma tegevuse samuti liitumisel mõne teise aktiivsetiga, see võib toimuda kolmel teel: 1) kui üks selts võtab teise seltsi aktiiva ja passiva üle, ehk 2) kui mõnes seltsi liikmed ja moodustavad uue aktiivseti uue põhikirjaga, milleks on tarvis valituse luba.^{42.}

Ka peakoosolekku otsus lõpetab aktiivseti tegevuse, milleks peab olema kvalifitseeritud häälteenamus.

Peakoosolekku poolt seltsi lõpetamine võib ka seaduslik olla. Aast 1927. a. aktiivsetide ja osalühingute kohta käivate seaduste täiendamise seaduse §5 ütleb: „Kui aasta aruandes või vahetpeelses bilansis ilmestatud kohju ulatub kreditseltsides või -ühingutes üle kolmandikese, teistes aktiivsetides või osalühingutes poole põhikapitali suurusest, siis peab juhatas nõutavata

^{42.} A. Fedorov, lk 529.

kokku võtma peakoosoleku ja sellest
 niimoodi teatama.

Niipea, kui ilmsiks tuleb seltsi või
 ühingu maksujärgus, peab juhatas
 võtma kokkuvõtte arvamist; sama on
 maksu ka siis, kui selgub aasta-
 aruandest või vahetpealtst bilansist, et
 nõudus enam ei kosta nõlgu. ^{43.}

Kobatahtlik liivideerimine teostub lii-
 derimise komisjoni kaudu. Sel korral
 võib peakoosolek nõhmoalt 3-liikmelise
 liivideerimiskomisjoni, määrab majandus-
 ministri ettekirjutuse komisjoni asekohta
 kindlaks ja nimetab seltsi asjade lii-
 derimiskorra. Liivideerimiskomisjon võtab
 juhataselt asjaajamise üle, kogub
 seltsi nõudused kokku, tasub seltsi
 kohustused ja kui nõudusest üle jääb,
 siis jagab üle jäägi proportsionaalselt
 aktiivväärde vahel. Esijookes moodub
 komisjon, et kõik nõlvõldejad saaks
 nõuldofud, enne ei või aktiivväärde
 arvele mürgisuguseid nõlvõldeid teha.
 Liivideerimiskomisjon annab oma tegevusest
 aru peakoosolekule, selle poolt kindlaks-
 määratud tähtaegadel. Peale liivideerimise

lõppev esitab komisjoni veel eraldi
 üldise aruande. Liikvideerimise lõpuks
 võlausaldajate mitteilmumise tõttu võlja-
 maksimata summade kohta teeb pra-
 koosolek otsuse nende paigutamise kohta,
 kui need aruandisaja lõpuks võlja ei
 nähta. Kui võlausaldajad võik vaheldust
 on leidnud ja aruande kinnitatud, siis
 jootakse aktiivse vahel ülejäänud
 summad ja maksitakse aktiivkõnri-
 dele võlja. Liikvideerimise algusest ja
 lõpust teatatakse majandusministriile.

Suunitel aktiivselt liikvideerimise
 maksujõuetuse korral toimub üldise
 komisjoni tegevuse alusel.

III Aktiivsus ja osavõtt.

Üldiselt tuleb pöörduda aktiivselt väsi-
 tusele ka osavõttu nende suure sarnas-
 suse tõttu. Seadused värgivad soodselt
 aktiivselt ja osavõttu koos, mis on
 tingitud poliitilistest ühistest seadustest nende
 kohta. Prof. Fedorov arvab, et osavõttu
 on väiksema osatüki arvuga ja osatükte-
 de niisugune arv on suurem. ^{44.}

44. A. Fedorov, lk 532.

Artsiaseltsis osanikeude suurem arv
 ja artsiate väiksem nimeshind olid
 küll vahetegemiseks suuremal ajal,
 kuid praegu ei ole artsiaseltsi ja
 osarihingu vahel mingit olulist vahet.
 Nad on vaid ühe ühingu liigi vahel
 nimetus. Osarihingu ei suuta eelis-
 osafähiti, nagu Artsiaseltsis, ⁴⁵ arvab prof.
 A. Piip. Seadustes ei leia meie aga
 sellele seisukohale kuski alust. Kõik need
 osafähited liigid, mis esinevad artsia-
 seltsis, nõivad esineda ka osarihingu.

45. A. Piip, dok. ldd.